

Αριστεία: μια λέξη ταμπού (17873)

Όπως ξέρετε τις τελευταίες μέρες έχει αρχίσει μεγάλη κουβέντα στους μαθητικούς - εκπαιδευτικούς κύκλους σχετικά με το θέμα της αριστείας των μαθητών. Οι απόψεις δίστανται. Κάποιοι λένε πως τέλειο δεν υπάρχει, μόνο προσεγγίζεται και ως εκ τούτου ο διαχωρισμός των μαθητών σε άριστους και... συνηθισμένους είναι φενάκη, μία κοροϊδία, η οποία ναρκοθετεί τη διδακτική πράξη περιορίζοντας το μάθημα σε έναν μικρό κύκλο «φωτισμένων». Από την άλλη υπάρχουν και αυτοί οι οποίοι κραυγάζουν, απηυδισμένοι από τέτοιου είδους δηλώσεις, πως η αριστεία αποτελεί εγγύηση της προόδου για μια κοινωνία, καθώς η καθιέρωση επάθλων για τους καλύτερους ωθεί και τους υπόλοιπους ώστε να τους μοιάσουν.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να πω το εξής: εγώ θεωρούμαι στη μαθητική κοινότητα του σχολείου μου άριστος μαθητής. Από εποχές δημοτικού ακόμα ήμουν από αυτούς που τους ρωτούσε ο καθηγητής (εμ ο δάσκαλος) όταν ήταν βέβαιος πως θα ακούσει τη σωστή απάντηση. Και φυσικά χωρίς ψευτομετριοφροσύνες παραδέχομαι ότι μου άρεσε η στιγμή που οι άλλοι, καθηγητές και μη, μου έπλεκαν το εγκώμιο μπροστά σε κοινό. Ακόμα μου αρέσει, όπως και σε κάθε μαθητή (ή γενικότερα άνθρωπο). Εδώ όμως κρύβεται μία μεγάλη παγίδα: η επανάπαυση. Και ακολουθεί κατά πόδας μια ακόμα, η υπεροψία, που κατά την άποψη μου υπερισχύει με διαφορά της πρώτης. Η πείρα μου τόσα χρόνια στα θρανία με έχει μάθει πως ένας πολύ βασικός παράγοντας της ευτυχίας ενός μαθητή, είναι η επίτευξη της ισορροπίας μεταξύ των σχολικών υποχρεώσεων και της διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου, είτε τον βαφτίσουμε διασκέδαση, είτε ψυχαγωγία. Με άλλα λόγια να είσαι και καλός μαθητής και καλός στις υπόλοιπες ασχολίες σου. Όσον αφορά λοιπόν το θεσμό της αριστείας παρέχεται το αίσθημα της ηθικής ανταμοιβής, ένα αίσθημα το οποίο σε γεμίζει αφάνταστη ευφορία καθώς πέτυχες το στόχο σου, είσαι πρώτος και δεν υπάρχει κανένας που να μπορεί να σε ξεπεράσει. Για την ώρα τουλάχιστον...

Σε αυτό το σημείο τίθεται ένα εύλογο ερώτημα: ήταν πράγματι στόχος δικός μας η αριστεία ή μήπως κάποιων άλλων όπου με νύχια και με δόντια μας ήθελαν πάντα πρώτους και καλύτερους; Θα μου επιτρέψετε να πω ότι από τη στιγμή που η πρωτιά μας ευχαριστεί αυτό έχει σημασία και όλα όσα ακούγονται περί καταπίεσης εκ μέρους των γονιών, θείων, παππούδων και άλλων, δεν αξίζουν καν τον κόπο και τον χρόνο για να ασχοληθεί κανείς μαζί τους. Και αυτό γιατί πολύ απλά δεν πρέπει να ασχολούμαστε με πράγματα τα οποία μας φθείρουν ψυχικά και στο κάτω κάτω της γραφής παρατηρούμε να επηρεάζουν την καθημερινότητά μας. Όταν όμως η αριστεία γίνεται αυτοσκοπός σε τέτοιο σημείο ώστε να την ακολουθούν και ψυχικές επιπτώσεις, λ.χ. αυταρχικότητα και συνεχές άγχος για την απόδοση, όταν παρουσιάζονται φαινόμενα ανταγωνιστικού πνεύματος, έντονης βαθμοθηρίας και φυσικά ατομικισμός, τότε πρέπει να αντιμετωπιστεί πάση θυσία. Και ποιος αλήθεια θα μπορούσε να αμφισβητήσει πως μια από τις καλύτερες θεραπείες είναι η αυτογνωσία;

Το «γνώθι σαυτόν» είναι μια αρετή για το σύγχρονο άνθρωπο, πόσο μάλλον για τους μαθητές, οι οποίοι ως έφηβοι μα και ως παιδιά καλούμαστε να παντρέψουμε πολλά πράγματα μέσα μας συγχρόνως, πολλές φορές με την αγωνία να μας καταπνίγει. Πράγματα σαν αυτά που ανέφερα πριν, όπως μαθήματα, αισθήματα, διαπροσωπικές σχέσεις. Ας συνειδητοποιήσουμε όμως αυτό: τα παιδιά και οι έφηβοι γνωρίζουμε τις δυνατότητές μας και μένει να διδαχθούμε ότι οι ιδιαιτερότητες του ατόμου, τα ταλέντα και οι κλίσεις του είναι ιερά, σεβαστά και αξιοποιήσιμα από την κοινωνία είτε ανήκουμε στους άριστους, είτε όχι. Δεν θα μπω στον κόπο να σχολιάσω αρνητικά ή θετικά την ύπαρξη του θεσμού της αριστείας. Στους μαθητές όμως που αντεπεξέρχονται ικανοποιητικότερα στις σχολικές τους υποχρεώσεις μα δεν μπορούν να διαχειριστούν την πίεση που τους ασκείται από τους συμμαθητές τους λέω αυτό: μην πτοείστε! Δεν έχετε τίποτα απολύτως να χωρίσετε με τους υπόλοιπους συμμαθητές σας. Όλοι έχουμε τους δικούς μας δαίμονες για να αντιμετωπίσουμε. Ποτέ μην χάσετε την εμπιστοσύνη σας σε αυτούς γιατί με αυτούς γίνεται η γνώση βίωμα, μέσα από τη βόλτα, την κουβέντα, το παιχνίδι. Και σε αυτούς οι οποίοι απογοητευμένοι ακούν ουκ ολίγες φορές τον εξάψαλμο από τους δικούς τους για τις χαμηλές σχολικές τους επιδόσεις: το αν θα διαβάσετε ή όχι είναι αποκλειστικά δική σας υπόθεση. Σκεφτείτε όμως ώριμα και σοβαρά όταν θα αναλογιστείτε αυτά. Μην πάρετε αποφάσεις οι οποίες θα στερήσουν από τον εαυτό σας τους γλυκούς καρπούς της γνώσης.